

Ritva Elomaa ps ym.

Lakialoite laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 6 b §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 4 §:n mukaisten omaishoitajan vapaiden aikaisen sijaishoidon maksuttomuutta.

PERUSTELUT

Omaishoitaja on henkilö, joka huolehtii perheenjäsenestään tai muusta läheisestään, joka ei sairauden, vammaisuuden tai muun erityisen hoivan tarpeen seurauksena kykene selviytymään arjestaan omatoimisesti. Omaishoito on hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiooloissa omaisen tai muun läheisen henkilön avulla. Omaishoitotilanteita Suomessa on arviolta noin 350 000, joista 60 000 on sitovia ja vaativia. Tarve omaishoidolle on erittäin suuri. Omaishoito on myös hoidettavien näkökulmasta usein paras sekä inhimillisin vaihtoehto hoidon järjestämiselle.

Omaishoito on kunnalle edullinen hoivamuoto. THL:n laskelmien mukaan omaishoidon kustannukset kunnalle ovat noin 9 500 euroa vuodessa silloin, kun omaishoidon tuki on keskimäärin 440 euroa kuukaudessa ja omaishoitajalla on kolme vapaavuorokautta kuukaudessa, joiden aikana hoidettava on tehostetun palveluasumisen yksikössä. Tämä summa on vain noin viidenneksen ikääntyneen henkilön tehostetun palveluasumisen vuosittaisista kustannuksista. Toisin sanoen omaishoito pienentää merkittävästi yhteiskunnan hoivamenoja vuositasona. Omaishoidon kehittäminen mukaan lukien omaishoitajien jaksamisesta huolehtiminen on yhteiskunnallisesti tärkeä tavoite.

Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitajan ja kunnan välillä sopimus. Näitä omaishoitotosopimuksia oli Suomessa vuonna 2018 noin 47 500. Omaishoidon tuesta annetun lain tavoitteena on tukea omaishoitajien jaksamista mahdollistamalla omaishoitajille lakisääteiset vapaapäivät sekä muita vapaapäiviä ja virkistysvapaita.

Omaishoidon tuesta annetun lain 4 §:n 1 momentin (511/2016) mukaan omaishoitotosopimuksen tehneellä omaishoitajalla on oikeus vähintään kahden vuorokauden vapaaseen kalenterikuukaudesta kohti. Jos omaishoitaja on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuoro-

Lakialoite LA 12/2020 vp

rokautisesti tai jatkuvasti päivittäin, on vapaiden määrä vähintään kolme vuorokautta kuukaudesta.

Omaishoitajan vapaiden aikana hoidettavalle on järjestettävä sijaishoito. Tämä voi toteutua esimerkiksi palvelusetelillä, jolla voidaan hankkia kotihoitoa tai palveluasumista vapaan ajaksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 6 b § (457/2004) rajoittaa kunnan mahdollisuutta periä maksuja omaishoitajan vapaan aikana annettavista palveluista. Omaishoitajan vapaan aikaisista palveluista perittävä asiakasmaksu on tällä hetkellä enintään 11,40 euroa vapaavuorokaudelta. Jos omaishoitajalle annetaan vapaan aikaisen hoidon hankkimista varten palveluseleitä, saa omavastuuosuus olla enintään 11,40 euroa vuorokautta kohti.

Omaishoitajien taloudellinen tilanne on usein tiukka. Sijaishoidosta perittävän maksun poistaminen toisi tähän hieman helpotusta. Omaishoitajat tekevät tärkeää työtä lähimmäistensä hyväksi ja samanaikaisesti mahdollistavat kunnille merkittävät säästöt hoivapalvelujen järjestämisen osalta. Omaishoidon tuesta annetun lain 4 §:n mukaisten vapaiden aikaisen sijaishoidon maksuttomuus olisi myös periaatteellisesti tärkeä arvostuksen osoitus omaishoitajia kohtaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 6 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 6 b §, sellaisena kuin se on laeissa 457/2004, 939/2005 ja 387/2008, seuraavasti:

6 b §

Omaishoitajan vapaan aikaiset palvelut

Palvelut, joita kunta järjestää hoidettavalle omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun omaishoitajan vapaapäivän ajaksi ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, ovat maksuttomia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 12/2020 vp

Helsingissä 24.3.2020

Ritva Elomaa ps
Mari Rantanen ps
Jari Koskela ps
Minna Reijonen ps
Sakari Puisto ps
Leena Meri ps
Mauri Peltokangas ps
Mika Niikko ps
Veijo Niemi ps
Sami Savio ps
Jari Ronkainen ps
Jukka Mäkynen ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Sebastian Tynkkynen ps
Veikko Vallin ps
Ville Vähämäki ps
Rami Lehto ps
Mikko Lundén ps
Jani Mäkelä ps
Kaisa Juuso ps
Petri Huru ps
Sheikki Laakso ps
Toimi Kankaanniemi ps
Lulu Ranne ps
Timo Heinonen kok
Ano Turtiainen ps